

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

2 septembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Articolul 267 TFUE – Noțiunea de «instanță națională» – Criterii – Procura della Repubblica di Trento (Parchetul Republicii din Trento, Italia) – Inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară”

În cauza C-66/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Procura della Repubblica di Trento (Parchetul Republicii din Trento, Italia), prin decizia din 15 ianuarie 2020, primită de Curte la 24 ianuarie 2020, în procedura privind recunoașterea și executarea unui ordin european de anchetă privind

XK,

cu participarea:

Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster,

CURTEA (Camera a patra)

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii N. Piçarra, D. Šváby și S. Rodin și doamna K. Jürimäe (raportoare), judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de G. Aiello și E. Figliolia, avvocati dello Stato;
- pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann și F. Halabi, în calitate de agenți;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, A. Pimenta, D. Capinha, P. Barros da Costa și L. Medeiros, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: italiana.

– pentru Comisia Europeană, de C. Cattabriga și M. Wasmeier, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 martie 2021,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală (JO 2014, L 130, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei cereri de executare, în Italia, a unui ordin european de anchetă emis de Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster (Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale și Anchete Fiscale din Münster, Germania) (denumit în continuare „Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster”) privind XK.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (34) al Directivei 2014/41 are următorul cuprins:
„Având în vedere domeniul său de aplicare, prezenta directivă se referă la măsuri provizorii numai în vederea strângerii de probe. În această privință, ar trebui subliniat că orice element, inclusiv activele financiare, poate face obiectul unor diferite măsuri provizorii în cadrul procedurilor penale, nu numai în scopul strângerii de probe, ci și în vederea confiscării. Distincția dintre cele două obiective ale măsurilor provizorii nu este întotdeauna evidentă și scopul măsurii provizorii se poate schimba pe parcursul anchetei. Din acest motiv, este esențial să se mențină o legătură facilă între diferitele instrumente aplicabile în acest domeniu. În plus, din același motiv, decizia utilizării sau nu a unui element ca probă și, prin urmare, să facă obiectul unui ordin european de anchetă ar trebui lăsate în sarcina autorității emitente.”
- 4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Ordinul european de anchetă și obligația de executare a acestuia”, prevede la alineatele (1) și (2):
„(1) Ordinul european de anchetă reprezintă o decizie judiciară emisă sau validată de o autoritate judiciară a unui stat membru (denumit în continuare «statul emitent») pentru a pune în aplicare una sau mai multe măsuri de investigare specifice într-un alt stat membru (denumit în continuare «statul executant») în vederea obținerii de probe în conformitate cu prezenta directivă.
[...]
(2) Statele membre execută ordinul european de anchetă pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu prezenta directivă.”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

(c) «autoritate emitentă» înseamnă:

- (i) un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror competent pentru cauza vizată sau
- (ii) orice altă autoritate competentă, astfel cum este definită de către statul emitent, care acționează, în cazul respectiv, în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale, care are competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern. În plus, înainte de a fi transmis autorității executante, ordinul european de anchetă este validat, după examinarea conformității sale cu condițiile pentru emiterea unui ordin european de anchetă în temeiul prezentei directive, în special condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1), de către un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror din statul emitent. În cazul în care ordinul european de anchetă a fost validat de o autoritate judiciară, autoritatea respectivă poate fi considerată, de asemenea, autoritate emitentă în sensul transmiterii ordinului european de anchetă;

(d) «autoritate executantă» înseamnă o autoritate care are competența de a recunoaște un ordin european de anchetă și de a asigura executarea acestuia în conformitate cu prezenta directivă și cu procedurile aplicabile într-o cauză internă similară. Astfel de proceduri pot necesita o autorizare din partea unei instanțe din statul executant, atunci când dreptul intern al acestuia prevede acest lucru.”

6 Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Conținutul și forma ordinului european de anchetă”, prevede la alineatul (1):

„Ordinul european de anchetă prezentat în formularul prevăzut în anexa A se completează, se semnează și conținutul său se certifică pentru conformitate și corectitudine de către autoritatea emitentă.

Ordinul european de anchetă cuprinde în special următoarele informații:

(a) date referitoare la autoritatea emitentă și, după caz, la autoritatea de validare;

[...]”

7 Articolul 6 din Directiva 2014/41, intitulat „Condițiile pentru emiterea și transmiterea unui ordin european de anchetă”, prevede:

„(1) Autoritatea emitentă poate emite un ordin european de anchetă numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) emiterea ordinului european de anchetă este necesară și proporțională față de scopul procedurilor menționate la articolul 4, ținând cont de drepturile persoanei suspectate sau acuzate; și

- (b) măsura sau măsurile de investigare indicate în ordinul european de anchetă ar putea fi dispuse în același condiții într-o cauză internă similară.
- (2) Condițiile menționate la alineatul (1) sunt evaluate, în fiecare caz, de către autoritatea emitentă.
- (3) În cazul în care o autoritate executantă are motive să creadă că nu au fost îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (1), aceasta poate consulta autoritatea emitentă cu privire la importanța executării ordinului european de anchetă. După această consultare, autoritatea emitentă poate decide să retragă ordinul european de anchetă.”
- 8 Articolul 9 din această directivă, intitulat „Recunoașterea și executarea”, prevede la alineatele (1)-(3):
- „(1) Autoritatea executantă recunoaște un ordin european de anchetă, transmis în conformitate cu prezenta directivă, fără a fi necesară nicio altă formalitate, și asigură executarea sa în același mod și cu aceleași mijloace ca în situația în care măsura de anchetă în cauză ar fi fost dispusă de către o autoritate a statului executant, cu excepția cazului în care această autoritate hotărăște să invoce unul dintre motivele de nerecunoaștere sau de neexecutare sau unul dintre motivele de amânare prevăzute în prezenta directivă.
- (2) Autoritatea executantă respectă formalitățile și procedurile indicate în mod expres de autoritatea emitentă, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezenta directivă și cu condiția ca aceste formalități și proceduri să nu contravină principiilor fundamentale de drept ale statului executant.
- (3) Atunci când o autoritate executantă primește un ordin european de anchetă care nu a fost emis de o autoritate judiciară, astfel cum este specificat la articolul 2 litera (c), autoritatea executantă returnează ordinul european de anchetă statului emitent.”
- 9 Articolul 11 din directiva menționată, intitulat „Motive de nerecunoaștere sau de neexecutare”, enumeră, la alineatul (1), motivele de nerecunoaștere sau de neexecutare a ordinului european de anchetă în statul executant.
- 10 Formularul privind ordinul european de anchetă, care figurează în anexa A la aceeași directivă, conține printre altele o secțiune L, în care trebuie indicate, în măsura în care este necesar, datele de contact ale autorității judiciare care a validat ordinul european de anchetă.

Dreptul german

- 11 Articolul 386 din Abgabenordnung (Codul fiscal), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal, prevede:
- „(1) În cazul unei suspiciuni privind încălcarea obligațiilor fiscale, urmărirea penală revine în sarcina autorității fiscale. În sensul prezentei secțiuni, autoritate fiscală înseamnă «Hauptzollamt» (Biroul Vamal Principal), «Finanzamt» (Administrația fiscală), «Bundeszentralamt für Steuern» (Oficiul Federal Central pentru Impozite) și «Familienkasse» (Casa de Alocații Familiale).

(2) Autoritatea fiscală efectuează urmărirea penală în mod independent, în limitele articolului 399 alineatul (1) și ale articolelor 400 și 401, în cazul în care situația de fapt:

1. constituie în mod exclusiv o infracțiune fiscală sau
2. încalcă de asemenea alte legi penale, iar această încălcare afectează impozitele ecleziastice sau alte impozite legale referitoare la bazele de impozitare, la bazele de impozitare pentru terenuri și clădiri sau la cuantumurile impozitelor.

(3) Alineatul (2) nu se aplică în cazul în care persoana acuzată a făcut obiectul unui mandat de arestare sau al unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii.

(4) Autoritatea fiscală poate să transfere oricând procedura penală Ministerului Public, iar Ministerul Public poate prelua cauza în orice moment. În ambele situații, Ministerul Public poate, de comun acord cu autoritatea fiscală, să îi returneze cauza.”

- 12 Articolul 399 alineatul (1) din acest cod are următorul cuprins:

„În cazul în care procedura de anchetă este desfășurată în mod independent de autoritatea fiscală în temeiul articolului 386 alineatul (2), aceasta exercită drepturile și obligațiile Ministerului Public în cadrul procedurii de anchetă.”

- 13 În temeiul articolului 400 din codul menționat:

„În cazul în care, în cursul anchetelor, sunt întrunite suficiente elemente de probă pentru trimiterea în judecată, autoritatea fiscală solicită instanței să emită o ordonanță penală sumară în cazul în care cauza penală poate face obiectul unei proceduri de emitere a unei ordonanțe penale sumare; în caz contrar, autoritatea fiscală transmite dosarul Ministerului Public.”

Dreptul italian

Codul de procedură penală

- 14 Articolul 257 alineatul 1 din codice di procedura penale (Codul de procedură penală) are următorul cuprins:

„În conformitate cu articolul 324, persoana acuzată, persoana ale cărei bunuri au fost sechestrate și persoana care ar avea dreptul la restituirea acestora pot introduce [împotriva] deciziei de punere sub sechestru o cerere de reexaminare, inclusiv pe fond.”

Decretul legislativ nr. 108/17

- 15 Directiva 2014/41 a fost transpusă în dreptul italian prin decreto legislativo n. 108 – Norme di attuazione della direttiva 2014/41/UE del Parlamento europeo e del Consiglio, del 3 aprile 2014, relativa all'ordine europeo di indagine penale (Decretul legislativ nr. 108 privind dispozițiile de transpunere a Directivei 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală) din 21 iunie 2017 (GURI nr. 162 din 13 iulie 2017, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 108/17”).

16 Articolul 4 alineatele 1-4 din Decretul legislativ nr. 108/17 prevede:

„1. Procurorul Republicii de pe lângă tribunalul din centrul administrativ al circumscripției în care trebuie îndeplinite actele solicitate recunoaște, prin decret motivat, ordinul de anchetă în termen de 30 de zile de la primirea acestuia sau în alt termen indicat de autoritatea emitentă, însă, în orice caz, nu mai târziu de 60 de zile. Procurorul Republicii informează procuratore naționale antimafia e antiterrorismo (Procurorul Direcției Naționale Antimafia și Antiterrorism) cu privire la primirea ordinului de anchetă în vederea coordonării anchetelor, în cazul anchetelor privind infracțiunile prevăzute la articolul 51 alineatele 3 *bis* și 3 *quater* din Codul de procedură penală. În orice caz, o copie a ordinului de anchetă primit este transmisă Ministerului Justiției.

2. Se execută în termen de 90 de zile, potrivit unor condiții de formă solicitate în mod expres de autoritatea emitentă, cu condiția ca acestea să nu contravină principiilor ordinii juridice a statului. Îndeplinirea actelor prevăzute la articolele 21 și 22 este, în orice caz, guvernată de dreptul italian.

3. În cazul în care există motive de urgență sau în caz de necesitate, se procedează la recunoașterea și executarea în termenul cel mai scurt indicat de autoritatea emitentă.

4. Decizia de recunoaștere este comunicată de secretariatul Ministerului Public avocatului persoanei suspectate în termenul stabilit pentru notificarea la care aceasta are dreptul, în temeiul legii italiene, în vederea îndeplinirii actului. În cazul în care legea italiană prevede numai dreptul avocatului de a asista la îndeplinirea actului fără notificare prealabilă, decizia de recunoaștere este notificată chiar în momentul îndeplinirii actului sau imediat după aceasta.”

17 Articolul 5 alineatele 1 și 2 din acest decret legislativ are următorul cuprins:

„1. În cazul în care autoritatea emitentă solicită ca actul să fie îndeplinit de instanță sau atunci când, potrivit dreptului italian, actul solicitat trebuie îndeplinit de instanță, Procurorul Republicii recunoaște ordinul de anchetă și adresează o cerere de executare judecătorului de instrucție.

2. După primirea cererii, instanța autorizează executarea după verificarea condițiilor de recunoaștere a ordinului de anchetă.”

18 Articolul 13 din decretul legislativ menționat prevede:

„1. În termen de cinci zile de la notificarea prevăzută la articolul 4 alineatul 4, persoana suspectată și avocatul său pot formula opoziție împotriva deciziei de recunoaștere în fața judecătorului de instrucție.

2. Judecătorul de instrucție decide prin ordonanță, după ascultarea Procurorului Republicii. Ordonanța se comunică Procurorului Republicii și se notifică persoanei interesate.

3. Procurorul Republicii informează de îndată autoritatea emitentă despre decizie. În cazul admiterii opoziției, decizia de recunoaștere este anulată.

4. Opoziția nu are efect suspensiv asupra executării ordinului de anchetă și asupra transmiterii rezultatelor activităților desfășurate. În orice caz, Procurorul Republicii poate să nu transmită rezultatele activităților exercitate dacă există riscul de a se cauza un prejudiciu grav și ireparabil persoanei suspectate, persoanei acuzate sau persoanei vizate, pe de altă parte, prin executarea actului.

5. Atunci când motivele de refuz prevăzute la articolul 10 sunt întrunite, judecătorul de instrucție, în cazul în care este sesizat cu executarea ordinului de anchetă în temeiul articolului 5, dispune, și la cererea părților, anularea deciziei de recunoaștere emise de Procurorul Republicii.

6. În cazul anulării deciziei de recunoaștere, nu se execută ordinul de anchetă.

7. Persoana suspectată sau acuzată, avocatul acesteia, persoana care a făcut obiectul unei înghețări a elementelor de probă sau a bunurilor, precum și persoana care ar avea dreptul la restituirea acestora pot formula de asemenea opoziție împotriva deciziei de recunoaștere a ordinului de anchetă privind înghețarea elementelor de probă. Instanța hotărăște în camera de consiliu în sensul articolului 127 din Codul de procedură penală. În acest caz, hotărârea instanței poate fi atacată cu recurs de Ministerul Public și de persoanele interesate pentru încălcarea legii, în termen de 10 de zile de la data notificării sau a comunicării acesteia. Curtea de Casație decide în camera de consiliu în termen de 30 de zile de la data recursului. Recursul nu are efect suspensiv.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 19 La 14 noiembrie 2019, Procura della Repubblica di Trento (Parchetul Republicii din Trento, Italia) (denumit în continuare „Parchetul din Trento”) a primit un ordin european de anchetă emis în aceeași zi de Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster, prin care se solicita percheziția spațiilor comerciale ale XK în cadrul unei anchete pentru evaziune fiscală în materie de impozit pe venit, efectuată în temeiul dispozițiilor Codului fiscal.
- 20 Secțiunea L din acest ordin european de anchetă, în care trebuie să figureze, în măsura în care este necesar, datele de contact ale autorității judiciare care a validat ordinul de anchetă menționat, nu era completată.
- 21 Printr-o scrisoare din 20 decembrie 2019, Parchetul din Trento a solicitat Serviciului pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster să îi transmită o copie a ordinului european de anchetă validat de o autoritate judiciară.
- 22 Printr-un e-mail din 8 ianuarie 2020, Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster a informat Parchetul din Trento că ordinul european de anchetă nu trebuia validat de o autoritate judiciară. Astfel, acesta a explicat că, întrucât exercita, în temeiul articolului 399 alineatul (1) din Codul fiscal, atribuțiile Ministerului Public în procedurile privind infracțiunile fiscale, trebuia să fie considerat el însuși o autoritate judiciară, în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 2014/41.
- 23 În decizia sa de trimitere, Parchetul din Trento arată că ordinul european de anchetă trebuie să fie în mod necesar o decizie judiciară, în sensul că, în conformitate cu articolul 2 litera (c) din Directiva 2014/41, acesta trebuie să fie adoptat de o autoritate judiciară sau de o autoritate administrativă și validat de o autoritate judiciară.
- 24 Astfel, după cum ar reieși prin analogie din Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860), care privea mandatul european de arestare reglementat de Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), gradul ridicat de încredere între statele membre ar implica intervenția unei autorități judiciare în adoptarea unui ordin european de anchetă.

- 25 Or, în speță, Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster, care este o autoritate administrativă, susține că poate emite un ordin european de anchetă, semnat de directorul său administrativ, fără ca acest ordin să trebuiască să fie validat de o instanță sau de un procuror, pentru motivul că ar fi abilitat să exercite aceleași drepturi și aceleași responsabilități ca Ministerul Public german, în temeiul articolului 399 alineatul (1) din Codul fiscal german.
- 26 Astfel, Parchetul din Trento subliniază că litigiul principal ridică problema dacă și în ce măsură articolul 2 litera (c) din Directiva 2014/41 permite unui stat membru să transmită un ordin european de anchetă emis de o autoritate administrativă atunci când acesta nu a fost validat de o autoritate judiciară.
- 27 În această privință, Parchetul din Trento apreciază că considerațiile formulate de Curte în Hotărârea din 27 mai 2019, OG și PI (Parchetele din Lübeck și Zwickau) (C-508/18 și C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punctele 48 și 49), în care era în discuție Decizia-cadru 2002/584, sunt aplicabile în contextul Directivei 2014/41, întrucât un ordin european de anchetă, deși lipsit de efect asupra libertății individuale, constituie o măsură foarte intruzivă.
- 28 Pe de altă parte, Parchetul din Trento consideră că este abilitat să sesizeze Curtea cu titlu preliminar, în pofida împrejurării că o trimitere preliminară nu poate emana, potrivit termenilor articolului 267 TFUE, decât de la o „instanță dintr-un stat membru”.
- 29 Desigur, Curtea ar fi statuat deja, în Hotărârea din 12 decembrie 1996, X (C-74/95 și C-129/95, EU:C:1996:491), că Ministerul Public italian nu era abilitat să o sesizeze cu o trimitere preliminară. Totuși, această hotărâre nu ar fi relevantă în speță, întrucât cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată privea o procedură penală inițiată în fața acestui minister public, care nu avea misiunea de a soluționa în deplină independență un litigiu, ci de a-l supune, dacă era cazul, atenției instanței competente.
- 30 Or, Parchetul din Trento arată că nu este parte la procedura de anchetă desfășurată în Germania de Serviciul pentru Afaceri Fiscale Penale din Münster. În plus, acesta nu ar putea exercita nicio acțiune penală în Italia pentru faptele vizate de ordinul european de anchetă în discuție în litigiul principal și nici nu ar putea supune aprecierii unei instanțe acest ordin european de anchetă, dat fiind că, în dreptul italian, revine Ministerului Public, iar nu judecătorilor, sarcina de a recunoaște un ordin european de anchetă și, în consecință, de a-l executa sau, după caz, de a refuza recunoașterea acestuia. Prin urmare, nicio instanță nu ar participa la procedura de recunoaștere a unei asemenea decizii.
- 31 Astfel, în cadrul procedurii de executare a ordinului european de anchetă, Ministerul Public italian ar trebui să fie calificat drept organ care are ca misiune „soluționarea în deplină independență a unui litigiu” și, așadar, drept „instanță” în sensul articolului 267 TFUE.
- 32 În aceste condiții, Parchetul din Trento a hotărât să sesizeze Curtea cu următoarea întrebare preliminară:
- „[Articolul 2 litera (c) punctul (ii)] din Directiva [2014/41], în măsura în care prevede că poate fi de asemenea considerată autoritate emitentă «orice altă autoritate competentă, astfel cum este definită de către statul emitent, care acționează, în cazul respectiv, în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale, care are competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern», prevăzând însă că, în acest caz, «înainte de a fi transmis autorității executante, ordinul european de anchetă este validat, după examinarea conformității

sale cu condițiile pentru emiterea unui ordin european de anchetă în temeiul prezentei directive, în special condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1), de către un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror din statul emitent», trebuie interpretat în sensul că permite unui stat membru să scutească o autoritate administrativă de obligația de a obține validarea ordinului european de anchetă calificând-o drept «autoritate judiciară» în sensul articolului 2 din directivă?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 33 În observațiile scrise prezentate Curții, guvernul german și Comisia au exprimat îndoieli cu privire la aspectul dacă Parchetul din Trento dispune de calitatea de „instanță” în sensul articolului 267 TFUE.
- 34 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a aprecia dacă organul de trimitere are caracterul unei „instanțe” în sensul articolului 267 TFUE, aspect care ține exclusiv de dreptul Uniunii, Curtea ia în considerare un ansamblu de elemente precum originea legală a acestui organ, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organ a normelor de drept, precum și independența acestuia (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 35 În ceea ce privește criteriile care se raportează la originea legală a organului de trimitere, la caracterul său permanent, la caracterul obligatoriu al competenței sale, la independența sa, precum și la aplicarea de către acest organ a normelor de drept, dosarul de care dispune Curtea nu conține niciun element care să poată dovedi că Parchetul din Trento nu ar îndeplini aceste criterii.
- 36 Cu toate acestea, este necesar să se examineze de asemenea dacă, în cadrul procedurii care l-a determinat să sesizeze Curtea, Parchetul din Trento acționează în exercitarea unei activități jurisdicționale, în sensul articolului 267 TFUE.
- 37 În această privință, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, deși articolul 267 TFUE nu condiționează sesizarea Curții de caracterul contradictoriu al procedurii în cursul căreia instanța națională formulează o întrebare preliminară, instanțele naționale nu pot sesiza Curtea decât dacă un litigiu este pendinte în fața lor și dacă sunt chemate să se pronunțe în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional (Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 34 și jurisprudența citată).
- 38 Or, atunci când acționează în calitate de autoritate executantă a unui ordin european de anchetă, în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 2014/41, un parchet italian, precum Parchetul din Trento, nu este chemat să soluționeze un litigiu și, în consecință, nu se poate considera că exercită o funcție jurisdicțională.
- 39 Astfel, articolul 1 alineatul (1) din această directivă definește ordinul european de anchetă drept o decizie judiciară emisă sau validată de o autoritate judiciară a unui stat membru pentru a pune în aplicare una sau mai multe măsuri de investigare specifice într-un alt stat membru în vederea obținerii de probe în conformitate cu directiva menționată, inclusiv de probe care se află deja în posesia autorităților competente ale acestui stat membru.

- 40 Potrivit articolului 1 alineatul (2) din Directiva 2014/41, statele membre execută ordinul european de anchetă pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile acestei directive. În temeiul articolului 9 alineatul (1) din aceeași directivă, autoritatea executantă recunoaște un ordin european de anchetă, fără a fi necesară nicio altă formalitate și asigură executarea sa în același mod și cu aceleași mijloace ca în situația în care măsura de anchetă în cauză ar fi fost dispusă de către o autoritate a statului executant. În temeiul aceleiași dispoziții, această autoritate poate decide să nu execute un ordin european de anchetă invocând unul dintre motivele de nerecunoaștere sau de neexecutare sau unul dintre motivele de amânare prevăzute în aceeași directivă. În plus, articolul 9 alineatul (3) din Directiva 2014/41 prevede că, atunci când o autoritate executantă primește un ordin european de anchetă care nu a fost emis de o autoritate emitentă, în sensul articolului 2 litera (c) din această directivă, autoritatea executantă returnează acest ordin statului emitent [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 decembrie 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ordine de plată falsificate), C-584/19, EU:C:2020:1002, punctele 43-45].
- 41 Astfel cum reiese din considerentul (34) al Directivei 2014/41, măsurile de investigare prevăzute de un ordin european de anchetă prezintă un caracter provizoriu prin natura lor. Executarea lor are ca unică finalitate strângerea de probe și, dacă sunt îndeplinite condițiile necesare în acest scop, transmiterea acestora autorității emitente, prevăzută la articolul 2 litera (c) din această directivă.
- 42 În aceste condiții, nu se poate considera că autoritatea executantă, în sensul articolului 2 litera (d) din directiva menționată, care recunoaște și execută un ordin european de anchetă, are sarcina de a „pronunța o hotărâre” în sensul articolului 267 TFUE. În această privință, revine exclusiv autorităților judiciare competente ale statului membru emitent sarcina de a se pronunța definitiv cu privire la aceste probe în cadrul procedurii penale deschise în acesta.
- 43 Prin urmare, atunci când acționează în calitate de autoritate executantă, în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 2014/41, un parchet italian, precum Parchetul din Trento, nu acționează în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional, în sensul jurisprudenței Curții amintite la punctul 37 din prezenta hotărâre.
- 44 Această constatare nu este repusă în discuție de împrejurarea, evocată de organul de trimitere, precum și de guvernul italian în observațiile sale și în răspunsurile sale prezentate Curții, potrivit căreia Decretul legislativ nr. 108/17 nu a prevăzut niciun control jurisdicțional al deciziei Ministerului Public de a nu recunoaște un ordin european de anchetă.
- 45 Astfel, o asemenea împrejurare, care de altfel se limitează doar la ipoteza nerecunoașterii unui ordin european de anchetă, este lipsită de relevanță pentru a se stabili dacă un parchet italian, precum Parchetul din Trento, exercită o activitate jurisdicțională, în sensul articolului 267 TFUE, atunci când este chemat să adopte o decizie privind recunoașterea și executarea unui atare ordin european de anchetă. În special, această împrejurare nu afectează constatarea care figurează la punctele 41 și 42 din prezenta hotărâre, potrivit căreia măsurile de investigare prevăzute de un ordin european de anchetă prezintă un caracter provizoriu prin natura lor, iar deciziile privind recunoașterea și executarea unui astfel de ordin european de anchetă nu sunt similare, așadar, deciziilor cu caracter jurisdicțional.
- 46 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se constate că cererea de decizie preliminară formulată de Parchetul din Trento este inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 47 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la organul de trimitere, este de competența acestuia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Cererea de decizie preliminară formulată de Procura della Repubblica di Trento (Parchetul Republicii din Trento, Italia) prin decizia din 15 ianuarie 2020 este inadmisibilă.

Semnături